

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL UAB „OLAINFARM-LIETUVA“ LIETUVOS RESPUBLIKOS
REKLAMOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMO

2016-10-06 Nr.12 R- 93

Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus Felikso Petrausko (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkas), direktoriaus pavaduotojos Neringos Baronienės, Ekonominių interesų departamento direktoriaus Mareko Močiulskio bei Teisės skyriaus vedėjos Audronės Kaušlyienės,

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, bylų nagrinėjimo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo bylą pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – Tarnyba) 2016-09-06 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 69RIP-29 (toliau – Protokolas) dėl UAB „Olainfarm – Lietuva“ (įmonės kodas 303971357, adresas –J. Savickio g. 4, Vilnius) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2016-09-09 gavo Tarnybos 2016-09-07 raštu Nr. 69D1-(69.5.)-1371 persiustą Protokolą dėl „Olainfarm – Lietuva“ reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Tyrimo metu Tarnyba nustatė, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ skleidė maisto papildo „Aterin“ reklamą, kurioje naudojami sveikatingumo teiginiai, kai tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų bei nepateikė privalomos pateikti nuorodos „Maisto papildas“.

Protokole nustatyta, jog reklama buvo skleidžiama skrajutėse, dalinamose 2016-03-04 Vilniuje vykusioje konferencijoje „Kardiologijos seminarai šeimos gydytojams 2016 m.“. Protokole nustatytas tikslus reklamos sklaidos laikotarpis yra viena diena – 2016-03-04.

Tyrimo metu Tarnyba nustatė, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ reklamuojant maisto papildą „Aterin“ vartojo teiginį: „-17% sumažėjo bendrojo cholesterolio koncentracija“, kuris pažeidžia 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 6 tomas, p. 463), su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 652/2014 (OL 2014 L 189, p.1) 16 straipsnio, 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2006 L 404, p. 9) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2012 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1047/2012 (OL 2012 L 310, p.36) 10 straipsnio 1 dalies reikalavimus.

Tarnyba Protokole nustatė, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ reklamoje naudojami teiginiai neatitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir 4 dalies nuostatų, kurios draudžia reklamoje nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi,

taip pat apie žmogaus ligų gydymo ir profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų bei maisto papildų reklamoje nepateikiama privaloma pateikti nuoroda „Maisto papildas“.

Protokole nurodyta, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymą pažeidė pirmą kartą.

Protokole nurodyta, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ bendradarbiavo, teikė prašomus dokumentus, ėmėsi veiksmų šalinant Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo nuostatų pažeidimus.

UAB „Olainfarm - Lietuva“ Protokole nurodė, kad pripažįsta tinkamai nenurodę nuorodos „maisto papildas“, bet nurodė „maisto papildas nėra maisto pakaitalas“. Bendrovė nurodė, kad nebuvo siekta suklaidinti vartotojų. Bendrovė nurodė, jog gavus Tarnybos pranešimą, reklaminių skrajučių platinimas buvo nedelsiant sustabdytas ir reklaminės skrajutės sunaikintos.

UAB „Olainfarm - Lietuva“ 2016-04-19 rašte Tarnybai nurodė, kad bendrovė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimo reklaminėje skrajutėje neįžvelgė, nes bendrovė neteigė, kad maisto papildas „Aterin“ nurodo ar užsimena apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie gydomąsias ar nuo ligų saugančias savybes, nes teiginys „-17% sumažėjo bendrojo cholesterolio koncentracija“ neteigia, kad minėtas maisto papildas turi gydomąsias ar nuo ligų saugančias savybes bei nėra siejamas su liga ar nuo ligų saugančiomis savybėmis. Bendrovė nurodė, jog reklaminėje skrajutėje nėra minimos jokios ligos, kad būtų galima susieti minimą teiginį. Bendrovė nurodė, jog minimas teiginys rodo, jog maisto papilde „Aterin“ esantis raudonosiomis mielėmis fermentuotų ryžių ekstraktas, iš jo išgaunamas aktyvus junginys Monakolinas K, padeda palaikyti normalią cholesterolio koncentraciją kraujyje. Bendrovė nurodė, kad Nacionalinis maisto ir veterinarijos rizikos vertinimo institutas savo oficialiuose šaltiniuose teigia, kad EFSA baigė vertinti teiginius, susijusius su maisto daroma įtaka žmonių sveikatai ir mokslinė nuomonė apie teiginį, jog ryžių raudonųjų mielių išskiriamas Monakolinas K turi teigiamą poveikį reguliuojant kraujyje cholesterolio kiekį. Bendrovė nurodė, jog Europos maisto saugos tarnybos mokslininkai, kurie specializuojasi dietiniuose produktuose, mityboje ir alergijose, vertindami šį teiginį atsižvelgė į du ekspertinius kontrolinius tyrimus, pagal kurių išvada galima teigti, kad ryžių raudonųjų mielių išskiriamas Monakolinas K, vartojant šios medžiagos apie 10 mg per parą, daro teigiamą įtaką mažinant mažo tankio lipoproteinų kiekį, esantį hiprecholesterolemijai. Bendrovė nurodė, kad remiantis pateiktais duomenimis, galima daryti išvadą, kad yra teigiamas ryšys tarp Monakolino K vartojimo ir normalios mažo tankio lipoproteinų koncentracijos palaikymo. UAB „Olainfarm - Lietuva“ nurodė, kad pripažįsta tinkamai nenurodę nuorodos „Maisto papildas“, tačiau nurodė „Maisto papildas nėra maisto pakaitalas“. Bendrovė nurodė, kad nurodytas teiginys „Maisto papildas nėra maisto pakaitalas“ produktą tiesiogiai sieja su produktais priskiriamais prie maisto papildų, todėl vartotojas nebuvo klaidinamas ar siekiama vartotoją piktybiškai suklaidinti. Bendrovė nurodė, kad reklaminių skrajučių buvo pagaminta 1000 vienetų ir reklaminės skrajutės buvo skirtos Vilniuje organizuojamoje konferencijoje „Kardiologijos seminarai šeimos gydytojams 2016 m.“, bendrovė išplatino 200 vienetų reklaminių skrajučių ir kitais reklamos skleidimo būdais reklaminės skrajutės nebuvo platinamos. UAB „Olainfarm - Lietuva“ nurodė, kad reklama buvo skleidžiama vieną dieną - 2016-03-04.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, išklausiusi bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija k o n s t a t u o j a

1. Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Farmacinės veiklos įstatymo 17 straipsnio (2002-06-04 redakcija) 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pažymėjo, kad „prekių ar paslaugų reklama – nesvarbu, ar ši veikla yra atlygintina, ar ne – visuomet yra tiesiogiai arba netiesiogiai siekiama skatinti naudoti tam tikras prekes ar naudotis tam tikromis paslaugomis“.

Atkreiptinas dėmesys, jog reklamos požymis, išskiriantis reklamą iš kitų informacijos rūšių, yra siekis daryti asmenims poveikį jiems renkantis naudotis tam tikromis paslaugomis, skatinti juos elgtis tam tikru būdu. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis.“ Įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas - daryti įtaką ekonominei elgsenai.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog siekiant nustatyti, ar informacija gali būti vertinama kaip reklama, turi būti konstatuotas skatinimo tikslas, t.y. turi būti nustatyta, kad ši informacija yra ar gali būti reikšminga vartotojui, priimant sprendimą dėl produkto įsigijimo, ir tokiu būdu ja siekiama daryti įtaką ekonominei elgsenai, skatinant jį naudotis tam tikromis prekėmis ar paslaugomis ar atsisakyti tam tikrų prekių (paslaugų) naudojimo. Taigi, įstatymuose bei teismų praktikoje suformuoti du esminiai reklamos požymiai: 1) informacija turi būti susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, 2) pateikiama informacija turi skatinti įsigyti prekių ar naudotis teikiamomis paslaugomis. Iš byloje pateiktos informacijos matyti, jog maisto papildu reklama, kuri buvo skleidžiama 2016-03-04 Vilniuje vykusioje konferencijoje „Kardiologijos seminarai šeimos gydytojams 2016 m.“, susijusi su UAB „Olainfarm - Lietuva“ vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti minėtą maisto papildą, taigi atitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

2. Dėl UAB „Olainfarm - Lietuva“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Pažymėtina, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamų įsigyti produktų savybes. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru išpūdžiu apie prekę (jos pakuotę, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai“. Taigi ir UAB „Olainfarm - Lietuva“ skleista maisto papildu „Aterin“ reklama, kuri buvo skleidžiama 2016-03-04 Vilniuje vykusioje konferencijoje „Kardiologijos seminarai šeimos gydytojams 2016 m.“, turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą, kuris, skaitydamas minėto maisto papildu reklaminius teiginius, neatskiria teiginių apie produkto savybes ir vertina šią reklamą kaip visumą. Vidutinis vartotojas, perskaitęs ar išgirdęs UAB „Olainfarm - Lietuva“ minėto maisto papildu reklamą, galėjo nepagrįstai susidaryti išpūdį, kad šis produktas pasižymi ligų gydymo, profilaktinėmis ir kitomis savybėmis, kurių neturi, ir dėl šios priežasties būti suklaidintas.

UAB „Olainfarm - Lietuva“ reklamuojant maisto papildą „Aterin“ vartotojo teiginį: „-17% sumažėjo bendrojo cholesterolio koncentracija“.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „Olainfarm - Lietuva“ minėti produktai nėra vaistiniai preparatai, todėl jie negali būti reklamuojamas nurodant vaistinio preparato savybes. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad

vaistiniams preparatams taikomi reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme. Šio įstatymo 2 straipsnio 50 dalis nustato, kad vaistas (vaistinis preparatas) – tai vaistinė medžiaga arba jų derinys, pagaminti ir teikiami vartoti, kadangi atitinka bent vieną šių kriterijų: 1) pasižymi savybėmis, dėl kurių tinka žmogaus ligoms gydyti arba jų profilaktikai; 2) dėl farmakologinio, imuninio ar metabolinio poveikio gali būti vartojamas ar skiriamas atkurti, koreguoti ar modifikuoti žmogaus fiziologines funkcijas arba diagnozuoti žmogaus ligas.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsniu, vartotojams turi būti teikiama teisinga informacija apie maistą. Informacijai, įskaitant reklamą, kuri laikytina savita informacijos rūšimi ir paprastai vadinama komercine informacija, taikomas tiesos reikalavimas. Vartotojas privalo gauti teisingą informaciją apie maisto produktus, kuria remdamasis galėtų priimti sprendimus dėl maisto produktų pasirinkimo rinkoje ir jų vartojimo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog UAB „Olainfarm - Lietuva“, reklamuodama maisto papildą „Aterin“ vartojo teiginius, kuriais nurodė ir užsiminė apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, o tai neatitiko aukščiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų. Tuo UAB „Olainfarm - Lietuva“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą.

3. Dėl UAB „Olainfarm - Lietuva“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 4 dalies reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad maisto papildų reklamoje privalo būti nuoroda „Maisto papildas“.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-432, 4 punkte įtvirtintas maisto papildų apibrėžimas, kuris nustato, jog maisto papildas - maisto produktas, skirtas papildyti įprastą maisto racioną ir kuris vienas arba derinyje su kitomis medžiagomis yra koncentruotas maistinių ar kitų medžiagų, turinčių mitybinį arba fiziologinį poveikį, šaltinis.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad šalia aukščiau minimo maisto papildų aprašymo nepateikiama nuoroda „Maisto papildas“. Atsižvelgiant į tai, jog UAB „Olainfarm - Lietuva“ 2016-03-04 Vilniuje vykusioje konferencijoje „Kardiologijos seminarai šeimos gydytojams 2016 m.“, skleidė maisto papildų „Aterin“ reklamą, tačiau reklamoje nepateikė nuorodos „Maisto papildas“, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija daro išvadą, kad bendrovė nepateikė privalomos pateikti informacijos.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta aukščiau, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija konstatuoja, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 4 dalies nuostatą.

4. Dėl UAB „Olainfarm - Lietuva“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė į tai, kad buvo pažeistos Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir 4 dalies nuostatos. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija taip pat atsižvelgė į tai, jog UAB „Olainfarm - Lietuva“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimą padarė pirmą kartą, bei į tai, kad tyrimas dėl Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo buvo pradėtas gavus AB „Grindeks“ filialo pranešimą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė ir į tai, kad bendrovė reklamą skleidė apie vieną produktą bei į tai, kad maisto papildų reklamoje vartotas teiginys apie ligų gydymą ir prevenciją, kuri galėjo paveikti maisto papildų aprašyme nurodytomis ligomis sergančius asmenis.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgė į tai, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ reklama buvo skleidžiama 2016-03-04 Vilniuje vykusioje konferencijoje „Kardiologijos seminarai šeimos gydytojams 2016 m.“, taip pat atsižvelgta į tai, jog bendrovė minėtoje konferencijoje išplatino 200 vienetų reklaminių skrajučių su pažeidžiančia teisės aktus reklama.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgė į tai, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ reklama buvo skleidžiama vieną dieną.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija lengvinančia aplinkybe laiko tai, kad UAB „Olainfarm - Lietuva“ pripažino pažeidimą, skleistą reklamą nutraukė ir sunaikino reklamines skrajutes bei padėjo priežiūros institucijoms (geranoriškai bendradarbiavo) tyrimo metu.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija sunkinančių aplinkybių byloje nenustatė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5 ir 7 dalimis, n u t a r i a

už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto ir 4 dalies pažeidimą skirti UAB „Olainfarm - Lietuva“ 300 (trijų šimtų) eurų baudą.

Nutarimas per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo nutarimo dėl baudos paskyrimo priėmimo dienos turi būti sumokėta į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.

Direktorius

Feliksas Petrauskas